

F O A I E

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 12.

Luni, 20. Martie.

1844.

К Ъ В Ъ N T

пентрѣ desciderеа кърсълѣ de istorie na-
cională дп академия мѣхалевѣ.

(Брмаре.)

Негрешит кѣ исторія Спартїи, а Ате-
нїи, а Ромїи аре маї мѣлт интерес декѣт
а поастрѣ пентрѣ тот стрѣнѣл; дїнтеї
пентрѣ-кѣ Гречїи шї Романїи сѣлт попоа-
реле, каре пѣпѣ акѣм ресѣтѣ чївїлїсація
шї лѣтеа векиѣ; ал доїле пентрѣ-кѣ дп-
рѣрїреа лор ѣпкѣ пѣпѣ асѣзї се пѣстреа-
зѣ асѣпра поастрѣ прїп правїлїле релїціоа-
се шї чївїле, прїп шїїнѣде, прїп арте, прїп
пѣпѣлт че ле ам мощенїт дела дѣпшїи,
шї дпсѣжршїт пентрѣ-кѣ тоатѣ инстрѣ-
кѣ класїкѣ а жѣпїтїи ѣпкѣ асѣзї се ра-
зѣтѣ пе исторїа Гречїлор шї Романїлор,
шї маї алес пентрѣ-кѣ фаптеле ачестор
попоаре с'аѣ скрїс де нїше варвадї ка Гѣ-
чїдїд, ка Тачїт, ка Тїт Лївїе. Сѣвт ачесте
прївїрї еѣ сїпгѣр мѣртѣрїсеск интересѣл
ѣпїверсал а исторїеї грече шї романе; дп
дп че се атїнѣде де кѣражѣл indivїдуал,
де дпдрѣснеала фаптелор, де статорнїчїа
ангѣрѣрїи, де марїнїмїа шї вѣрѣвдїа Вое-
возїлор пострї, карїи де шї пе ѣп театрѣ
стрїпнт шї кѣ мїчї мїжлоаче, аѣ сѣвѣршїт
лѣкрѣрї вѣрїше дп тоате ачесте, Domni-

лор мѣї, пѣ мѣ тем de a зїче кѣ исторїа
поастрѣ ар фї маї жос декѣт исторїа а орї
шї кѣрѣї попор векиѣ сѣѣ поѣ. Лѣпта на-
ціоналѣ а Ротѣнїлор карїи, маї трїї веа-
кѣрї, аѣ апѣрат кѣ савїа крещїпѣтатеа дп-
протїва тѣтѣлор пѣтерїлор Ісламїстѣлѣї,
Domnia лѣї Александрѣ чел вѣп шї а лѣї
Мїрчеа чел вѣтрѣп акѣрора пѣте ресѣпѣѣ
дела Мареа Балтїкѣ пѣпѣ ла пордїле Ві-
зандїеї, стрѣлѣчїтеле фапте а зпїї Стефан
чел маре, вѣнда фїгѣрѣ а лѣї Neagѣ В.
В. кареле ка Лѣдовїк XII. а Франдїеї лѣ-
сѣ сѣѣтѣвїрї фїїтѣлї сѣѣ кѣм сѣ domneаскѣ,
авдїкареа лѣї Петрѣ Шкїонѣ каре префе-
рѣ сѣ се сковоаре де пе тропѣл Молда-
вїеї, декѣт сѣ пѣтѣаскѣ вїр Тѣрчїлор,
кїпѣл мѣреѣ шї дптокмаї ка ал лѣї Ахїл
а лѣї Мїхѣї ветеазѣл, сїпгѣрѣл воевод че
ажѣвсе а зпї пѣрдїле Дачїеї веки, шї а
се пѣтеа дптїтѣла Мїхѣїл кѣ мїла лѣї Дѣ-
пнезеѣ, Domn Валахїеї, Молдавїеї шї Тран-
сїлванїеї, іпїма де ероѣ шї цепїл вѣрѣвѣ-
теск а Doампелор Елена шї Флорїка, па-
триотїстѣл преотѣлї Фаркаш шї дпалта
дпделенчїзне а лѣї Мїрон Костїп, кареле
кѣ ачесанїи мѣпѣ пѣрта савїа спре анѣ-
рареа патрїеї, шї кондеїл спре скрїереа
апалелор націонале, рївалїтатеа пѣмаї спре
вїне а Domпїлор Матеї шї Васїліе, мареле

планѣри спрѣжѣните де маї таланѣри а лѣ Шерван Кантакъзино, пентрѣ каре тронѣл Валахѣи се пѣреа преа мѣк, шѣ рѣвнѣа тронѣл Бѣзандѣи, апѣрареа а повѣспрезече плѣишѣ дн четатеа Неамѣлѣи, днпротѣва армѣи днтрѣцѣ а лѣ Сovieкѣдѣ, мѣнтѣиторѣл Вѣенѣи, тоате ачесте фѣгѣри, тоате ачесте фапте ар мерѣта мѣрареа кѣар шѣ а стрѣнилор, кѣнд ѣсторѣа поастрѣ ар фѣ маї вѣне кѣпоскѣтѣ. Вроѣдѣ днсѣ зп ѣнтерес де роман, варѣетате де днѣтѣмплѣри, епѣсодѣри патетѣче, траѣедѣи каре сѣ въ скоате лакрѣмѣ дѣн окѣ, грозѣвѣи каре сѣ въ рѣдѣче пѣрѣл пе кап, апоѣ пѣ воѣѣ а вѣа трѣвѣнѣцѣ декѣт сѣ въ повестеск крѣзѣимѣе шѣ вѣеаца аванѣриѣрѣ а лѣ Влад Чепеш, тоартеа вреднѣкѣ де зп прѣнѣип а лѣ деспот Ераклѣдѣл, domnia лѣ Александрѣ Лѣпѣшнѣанѣ, днтрараеа Казачѣлор сѣвт Хмѣлѣнѣкѣ дн Молдова, каре сѣнгѣрѣ есте о поетѣ днтрѣагѣ, пѣвѣлѣрѣе Та тарѣлор, тѣѣреа лѣ Бранкованѣл шѣ а фамѣлѣиѣ сале, зпа дѣн челе маї трѣсте прѣвѣлѣнѣче че ѣсторѣа зпѣверсалѣ поате днфѣцѣоша, катастрофа лѣ Грѣгорѣ Гѣка, дн кареа се днѣтѣмплѣнѣче тот непревѣзѣтѣл драмѣи, шѣ кѣте алте счѣне грозаве шѣ вѣмѣтоаре, кѣте алте днѣтѣмплѣри де чел маї таре ѣнтерес кѣар пентрѣ ѣндѣферѣнѣдѣ.

Пе лѣнгѣ ачесте, ѣсторѣа рошѣнѣаскѣ маї аре зп ѣнтерес шѣ маї зпѣверсал. Патрѣа поастрѣ, прѣн о вреднѣкѣ де тоатѣ жалеа соартѣ, аѣ фост менѣтѣ дѣн чеа маї вѣтрѣлѣтѣ веѣѣме сѣ фѣе театрѣл пѣвѣлѣрѣлор шѣ а рѣсвоаелор стрѣнилор. Днѣнѣптеа велеатѣлѣи крѣдѣнѣеск гѣсѣм пре Дарѣе, пре Александрѣ чел таре, пре Лѣсѣнах лѣпѣтѣндѣсе кѣ Дачѣи, акѣрора пѣтѣдѣат лѣам мошѣнѣт поѣ. О сѣтѣ де аѣн дѣпѣ

Хрѣстос днѣтѣлѣнѣм пре Дечевал, чел маї днсѣмпнат рѣгѣ варвар каре аѣ фост вреодатѣ, маї мѣрѣец, маї вреднѣк де а фѣе тронѣл Ромѣи, декѣт мѣнѣшѣ зрѣтанѣ а лѣ Авѣгѣст. Дн адевѣр ачест Дечевал мерѣта атѣт де пѣдѣн пѣтѣеле де варвар кѣт шѣ орѣ че алт варват таре каре дорѣнѣе а шѣ чѣвѣлѣса цара. Есте варвар, зѣче Домнѣл Сен-Марк Цѣрардѣн, ачела каре сѣвт Domitian, вѣрѣитор леѣѣоанелор романе, черѣа ка днпѣратѣл дн лок де вѣр, сѣѣ трѣматѣтѣ мѣщѣри шѣ лѣкрѣиторѣ де тот фелѣл, атѣт дн арѣеле рѣсвоѣлѣи преѣкѣт шѣ дн ачеле а пѣчѣи? Есте зп варвар ачела каре, днѣнѣте де а днчѣне рѣсвоѣлѣ днпротѣва Романѣлор, кѣзта пѣлѣ дн фѣндѣл Асѣиѣ аѣанѣца зпѣ алт дѣштан а Ромѣи, а рѣгѣи Парѣлор?“ Пѣлѣ аколо се днѣнѣдеа полѣтѣка ачестѣи варват днсѣмпнат. Днсѣ зп ероѣ маї таре се порнѣнѣе асѣпра лѣи; Дечевал трѣвѣе сѣ се плѣче, патриа ѣ се сѣпѣне, шѣ невроѣнд а о ведеа роавѣ, ел каре о цѣнѣсѣ словодѣ шѣ мѣндѣрѣ кѣ лѣоа вѣр кѣар дѣла domitorѣи лѣнѣи, днѣи дѣ сѣнгѣр тоартеа, шѣ скапѣ де а фѣгѣра дн трѣзмѣл лѣ Траѣан, сѣнгѣрѣл днпѣрат пѣгѣн, пре кареле, дѣн прѣчѣна вѣртѣцѣлор сале, крѣдѣнѣи ѣ аѣ пѣс дн раѣѣ. Аша, Domnitor мѣи, се сѣлѣршѣнѣе рѣсвоѣлѣ Дачѣлор, зпа дѣн епохеле челе маї ѣмпортанте дѣн ѣсторѣа Ромѣи. Пѣлѣнѣ чел тѣлѣр днтрѣѣна дѣн скрѣсѣорѣе сале, пе дѣ ѣдеа чеа маї дреанѣтѣ дѣспре ачест кѣтпѣлѣт рѣсвоѣѣ, дн каре ера сѣ се хотѣреаскѣ прѣчѣна чѣвѣлѣсѣдѣиѣ шѣ а варварѣиѣ. Канѣнѣс, зпѣл дѣн прѣѣтѣнѣи сѣи, фѣчѣа о поетѣ асѣпра ачестѣи рѣсвоѣѣ; Пѣлѣнѣ дн днѣеампѣл дн днтрѣнпрѣндѣреа са „Аѣ дрепѣтате, дѣ скрѣе, сѣ еѣ ачест сѣжет; пѣ

есте алтѣл маї поѣ, маї богат, маї дп-
тинс, маї поетик ши воїѣ зиче дпезнї маї
фавлос, такар къ тотдеавна адеврѣт.
Веї авеа а зѣгрѣвї капалѣрї сапате дп
ниѣ цѣрї некѣпоскѣте, подѣрї арѣкѣте
пентрѣ ѣптѣиши датѣ пе флѣвї рѣпиде,
лагере апезѣте дп мїжлокѣл злор тѣпцї
неапропїедї пѣпѣ атѣпче, зп рїѣ сїлїт сѣ
фѣгѣ, сїлїт сѣ се омоаре, дар каре тоаре
къ тот кѣражѣл сѣѣ. ши дпсѣврнїт дозѣ
трїзмѣрї: зпѣл кареле фѣ чел ѣтѣїѣ пре
кареле Романїї дп кѣдїгарѣ асѣпра Да-
чїлор пѣпѣ атѣпче пѣврївїцї, ши челалат
каре фѣ чел де пе зрѣтѣ дп каре вїрѣп-
да їспрѣвїсе пѣреа ачестѣї попор. Грѣ-
татѣд есте ка сѣ те подї цїнеа деопотрї-
пѣ къ тѣрїнеа сѣжетѣлї.“ Патѣвѣ къ а-
чест поет с'аѣ пердѣт; ел ар фї пѣтѣт
сѣ пе дее о тѣлцїне де детаїлѣрї асѣпра
ачестїї лѣпте.

Трече о сѣтѣ де апї, ши патрїа поа-
стрѣ скїмѣтѣ дп колонїе романѣ дпче-
пе а се фаче театрѣл знде соарта Імпе-
рїеї се хотѣреѣ де кѣтрѣ варѣарї; ла
Дѣпѣре есте лѣпта дптрѣ варѣарїе ши
чївїлїсаѣїе. Аланї, Аварї, Генїзї, Годї, Хзпї,
Лотѣварзї, Бѣлгарї, пре тоцї ачестїї дп
ведем трекѣнд ши ретрекѣнд прїп цѣрїле
поастре, сѣѣшїнд зпа дѣпѣ алта їмперїа
Чесарїлор, рѣсїпїндѣо дп зрѣтѣ де тот,
ши префѣкѣнд дпсѣврнїт фаѣа Еѣропїї.
Історїа тѣтѣлор ачестор поноаре варѣаре,
каре есте лїпїтѣ къ дпчепѣтѣл тѣтѣлор
нацїїлор позе, ар рѣтѣнеа дптѣнекоасѣ,
дакѣ пѣ с'ар деслѣнїї прїп їсторїеа ромѣ-
неаскѣ.

Дп времїле модерне еарѣшїї vedem
Молдавїа ши Валахїа менїте ка ши дп їм-
пѣрїле де демѣлт а фї локѣл лѣптелор

челор маї сѣпѣроасе. Зїгѣрїї, Полонїї
аѣ хотѣрѣт аїче чеа маї маре парте а
рѣсѣвоаселор лор къ Тѣрчїа. Сѣвт зїдѣрїле
Хотїпѣлї, Совїедкї кѣщїгѣ рѣпѣтацїа мї-
лїтарѣ, каре пе зрѣтѣ дп кїамѣ пе тро-
пѣл Іагелонїлор. Імперїалїстїї модѣенїторї
Зїгѣрїлор, кѣлегѣ еарѣшїї дп цѣрїле поа-
стре челе маї фрѣстоасе трофее асѣпра
Останїлор. Вїне дпчепѣтѣл веакѣлїї ал
оїтспрезечеле, ши Молдавїа vede фїгѣра
чеа маї тѣреаѣ дп тоате, а лѣї Петрѣ
чел маре. Де атѣпче маї тоате вїрѣпцїле
Рѣсїеї асѣпра Тѣрчїеї се кѣщїгѣ дп прїа-
чїнатѣрї; вѣтѣлїле, трактатѣрїле, цѣпер-
лїї їзѣвїндїторї а ачестїї пѣтерї поартѣ
пѣме де локѣрї ромѣпѣцїї. Nime dar пѣ
поате тѣгѣдѣї їтересѣл зпїверсал а зпїї
їсторїї, каре пе дпфѣдошазѣ ниѣ дптѣм-
пѣрїї аша де їмпортанте, ниѣ вѣрѣвацїї
аша де стрѣлѣзчїцїї, ниѣ нацїїї аша де пѣ-
тероасе ши деосевїте, каре тоате пе пѣ-
тѣпѣтѣл патрїеїї поастре аѣ лѣсат зрѣме де
тречереа лор, монѣментѣрїї де екїстїнѣа
че аѣ авѣт, вїне кѣвѣпѣтѣрїї сѣѣ вѣлѣстѣ-
тѣрїї, зпеле ши алтеле мерїтате прїп фа-
черїле де вїне сѣѣ прїп рѣѣтѣцїле че пе
аѣ лѣсат.

Дпсѣ къ кѣт ачестѣї їсторїе есте їн-
тересантѣ, къ атѣта есте ши греа де дп-
фѣдошат; ши къ тоате ачесте еѣ дпдрѣз-
песк а прїїмї асѣпра меа о сарчїнѣ аша
де маре; нїмене пѣ сїмте маї вїне декѣт
нїне, кът еа есте маї пре сѣс де пѣтїнѣа
меа. Лас къ кїар слаѣл меѣ талант есте
недестоїнїк де а трата дѣпѣ кѣвїпѣцѣ зп
асемїне дпалт сѣжет, дар кїар дппрѣїѣ-
рѣрїле дпн афарѣ сѣпїт дппротїва меа.
О сїнгѣрѣ їсторїе комплетѣ ши сїстематїкѣ
пѣ авем ѣлкъ деспре Ромѣнїї; дп-

свиш ширѣа Domnitor нѣ есте ъпкъ кла-
сификат ши статорничѣт прип фѣкмѣа зпѣи
крѣтѣче съпѣтоасе. Докѣментѣриле офѣциале
ши актѣриле пѣвлѣче, каре сѣшт чеа ъптъи
ши чеа маѣ пѣтерникѣ довадѣ а адевѣрѣ-
рипор ѣсторѣче, не лѣпсескѣ кѣ тотѣл; дѣн
причина деселор револѣциѣ, каре дѣп атѣтеа
рѣндѣри не аѣ пѣстѣит патриа, еле сѣшт
пердѣте пентрѣ тотдеазна, саѣ дѣп рѣщѣиате
прип дерѣи стрѣине, не ла партѣкѣларѣ саѣ
дѣп тѣпѣстѣри, саѣ дѣп бѣблиотечѣле Ѣн-
гарѣеѣ, Полонѣеѣ, Трансѣлваниѣеѣ, а Москѣеѣ,
Петерсѣбургѣлѣ, Виѣниѣи ши кѣар а Стокхол-
мѣлѣи. Аша дѣп дѣп лѣпса ачестор ѣсвоаре
де кѣпѣтѣние, ноѣ нѣ авет декѣт летописѣ-
циле дерѣи ши ѣсторѣиле Ѣнгарѣеѣ, Полонѣеѣ
ши Тѣрчиѣеѣ, кѣ каре патриа поастрѣ аѣ
стѣтѣт дѣп стрѣнсе релациѣи, дѣп ши ачесте
ѣсвоаре сѣшт ъпкъ департе де а фѣи десѣ-
ѣрѣшите. Хронографѣриле ромѣпѣши, дѣп
че се атинѣе маѣ алес де ъптъиле тимпѣри
а припчинателор, нѣ се потрѣвескѣ ниѣи де
кѣт кѣ авторѣи стрѣинѣи, нѣ се потрѣвескѣ
шакар дѣптре дѣпселе. ѣсторѣичѣи веки Ѣн-
гѣрѣи, Полонѣи ши Тѣрчи нѣ кѣспрѣндѣ, пре-
кѣт се дѣпделѣе де ла сѣне, декѣт фраг-
ментѣри деспре ѣсторѣиа поастрѣ, ши ачесте
ъпкъ адез дѣптѣпекате прип дѣхѣл партѣ-
тиѣи ши а зрѣи. Не маѣ рѣтѣпѣ ъпкъ ѣсто-
риле, оѣсерѣвациле ѣсторѣче, кѣлѣторѣиле
пѣвлѣкате деспре дерѣиле поастрѣ де део-
сѣбѣидѣи стрѣинѣи дѣп деосѣбѣите лѣмѣи; ачесте
сѣшт ажѣторѣл де кѣпѣтѣние пентрѣ ком-
пѣнѣереа апалелор наѣионале, ши маѣ алес
скрѣерѣиле лѣи Геварди ши а лѣи Епгел, карѣи
прип остѣнитѣоареле лор лѣкѣрѣри аѣ те-
ритат ѣне де ла Ромѣниѣи. Лѣпса чеа маѣ
таре ни сѣар пѣтѣеа дѣндепѣлини прип непре-
дѣителе звражѣри а лѣи Самѣил Клаѣн ши

а лѣи Георѣеи Шѣнкаѣи, актѣрора ѣеацѣт пѣаѣ
фост декѣт о лѣпгѣ лѣптъи ши о дѣптреа-
гѣ жѣртѣфѣ пентрѣ патриѣ; дѣп дѣн непо-
рѣчѣре ачесте тѣлѣт дорѣте ши тѣлѣт аѣде-
птате скрѣисе пѣлѣп акѣт пѣаѣ ешиѣт де сѣѣт
типар, ши кѣт тѣт тем нѣ вор еши ъпкъ
тѣлѣтѣ време.

Не лѣпгѣ гревѣтатеа сарѣинѣи че се
причинѣеде прип хаосѣл атѣтор мате-
риале аша де дѣпфелѣрѣте, аша де дѣп-
пѣрѣщѣиате, аша де дѣпкѣркате ши кѣте
одатѣ ши аша де сѣрѣче, апоѣ се маѣ дѣп-
фѣцѣоналѣ ши дѣпдаторѣриле че се чер де-
ла орѣ че ѣсторѣик, фѣрѣ прѣѣѣре асѣпра
фортѣи де афарѣ, адекѣ талантѣл ши стѣ-
лѣл компѣнерѣи. Лѣвѣиан пѣскѣт сѣѣт Траѣан
чере зрѣтѣоареле калѣтѣци ши даторѣи де-
ла зп ѣнѣ ѣсторѣик. Ел вреа ка ѣсторѣкѣл
сѣ фѣе дѣпделѣпт, сѣ аѣѣѣ сѣнтѣментѣл кѣ-
ѣѣнѣилор, сѣ щѣе а гѣнѣди ши а ши дѣпфѣ-
доша гѣнѣдѣриле, сѣ фѣе кѣпоскѣт дѣп тре-
ѣиле политѣче ши милѣтаре; сѣ фѣе слѣѣѣд
де фрѣикѣ ши де амѣѣидѣе, пѣлѣниѣиос миѣиѣи
саѣ амерѣнѣцѣриѣи, сѣ спѣѣе адевѣрѣл фѣрѣ
слѣѣѣѣѣпне ши фѣрѣ амѣрѣре, сѣ фѣе дрепт
фѣрѣ аспрѣте, чѣпсор фѣрѣ оѣѣрѣре, ши
фѣрѣ клеѣѣтѣре; сѣ пѣаѣѣѣ ниѣи дѣх де пар-
тиѣтѣ, ниѣи дѣпсѣши дѣх наѣионал; дѣп вреѣ,
зѣче ел, сѣ фѣе четѣѣѣан а лѣѣѣи, фѣрѣ стѣ-
пѣл, фѣрѣ правѣлѣ, фѣрѣ прѣѣѣре кѣтрѣ
оѣниѣиа вреѣѣи сале, ши нескрѣѣнд декѣт пентрѣ
стѣма оаменѣлор кѣ дреапѣтѣ жѣѣѣекатѣ,
ши пентрѣ лѣѣѣѣа ѣѣторѣиѣи.

Ачесте сѣшт дѣпсѣѣиѣриле зпѣи ѣнѣ ѣсто-
риѣ; дѣп времеа лѣи Лѣвѣиан поате кѣ се дѣп-
тѣтѣпла ла тѣлѣци; дѣп астѣѣѣи, кѣнд егѣоѣс-
тѣл ши амѣѣидѣеа дѣптѣпекѣт талантѣриле че-
ле маѣ тарѣи, пѣѣѣиѣи сѣар гѣсѣи карѣи сѣ ле а-
дѣпне. Фѣрѣ сѣ вроеск саѣ сѣ тѣт пот пѣпне

таї сѣс, саѣ такар деопотривъ кѣ алції, сокот кѣ пѣтїи вецї лѣоа реѣ дикредитцареа че въ даѣ, кѣ реѣл шї мїнчїзна пѣ вор гѣсї нїчї одатъ дн міне зн апѣрѣтор, шї кѣ тотдеазна тѣ воїѣ сїлі а въ спѣне адеврѣрѣл, характерѣл прїнціпал а історїеї; еар кѣнд пѣл воїѣ пѣтеа зіче, воїѣ тѣчѣ шї Двоастрѣ вецї днделеце пентрѣ че. Дшїи вецї ерта пѣтаї о мїкѣ плекаре пентрѣ пація теа, фѣрѣ днсѣ съ крѣдедї кѣ ашї депатѣра фаптеле, саѣ кѣ ашї ексѣза а чѣеа че мерїтѣ окарѣ. Днсѣ, кѣм зіче Карамзіне пре кареле пѣ тѣ пот опрї де ал днпрѣтѣга аша де дес, „сїмтїментѣл де пої шї ал пострѣ днсѣфлѣцеазѣ пове- стїреа; пентрѣ-кѣ атѣт о пѣртїнїре гроасѣ, партеа знїї дѣх слаѣ шї а знїї сѣфлет фѣрѣ днлѣцаре, есте несѣферїтѣ днтрѣзн історїан, пре атѣта дї афлѣт кѣлѣврѣ, енерѣїе шї днкѣлтаре кѣнд їзѣїреа патрїеї дї дндреа- нтѣ кондеїл. Нїчї одатъ пѣ ва фї сѣфлет дн каре съ пѣ домнеаскѣ ачест сїмтїмент џеперос. Дн Тѣчїдїд пої vedem totdeазна зн Атенїан; Tit-Lїvie есте пѣрѣреа зн ро- ман.“

Дн міне вецї гѣсї зн ромѣн, днсѣ нїчї одатъ пѣпѣ аколо, ка съ коптрївѣз ла спорїреа romano-манїеї, адекѣ mania de a ne пѣмї Romanї, о патїтѣ каре домнеце астѣзї маї алес дн Трансїлванїа, шї ла знїї дїн скрїїторїї дїн Валахїа. Петрѣ Маїор, де ферїчїтѣ адѣчере амїте, прїн карта са деспре днчепѣтѣл Ромѣнїор, пѣвлїкатѣ пентрѣ знтѣїашї датѣ ла анл 1812, ка зн- воѣ Moїсе аѣ децентат дѣхѣл націонал, морт де маї тѣлг де зн веак; шї лѣї дї сѣлтем даторї кѣ о mare парте а їмпѣлсѣлї па- трїотїк че де атѣнче с'аѣ порнїт дн тѣс- треле провїнчїї а векиї Дачїї. Пе де алтѣ

парте днсѣ аѣ авѣт шї невіновата непоро- чїре съ продѣкѣ о скоалѣ, дестѣл де нѣте- роасѣ, de Romanї пої, карїї фѣр' ашї прї- жїнї зіселе кѣ фаптеле, сокот кѣ трагѣ ре- спектѣл лѣмїї асѣпрѣме'шї, кѣнд стрїгѣ кѣ се трагѣ дїн Romanї, кѣ сѣлп Romanї. шї прїн ѣрмаре чел знтѣїѣ попор дїн лѣте. Ачѣастѣ манїе с'аѣ днпїнс пѣпѣ аколо, дн- кѣт знїї дшї дасѣшескѣ кїар шї фаптеле шї історїа вѣтрѣнїлор Romanї дела Ромѣлѣс шї пѣпѣ ла Ромѣлѣс-Авгѣстѣл. Аша D. Арістіа, пре кареле дн чїнстеск каѣзн тра- дѣкѣтор а знїї пѣрѣдї а Іїадїї, днтрѣзн поет епїк знїк дн фелѣл сеѣ, ексалтат де зн ентѣсіаст пѣдїн потрївїт кѣ зн Roman, D. Арістіа зік, нѣтеце Ромѣн пре Лонгїн Сѣташѣл Roman, кареле аѣ стрѣпѣнс коаста Домѣлїї пострѣ Ісѣс Хрїстос, кѣнд ера рѣстїгнїт пе крѣче, шї пѣшї поате аскѣнде вѣкѣрїеа кѣ чел знтѣїѣ крѣщїн аѣ фост зн ромѣн.

(Ва зрѣа.)

БѢКѢЦІ ДІН ІСТОРІА БЪТѢЛБІ.

В е к і м ѣ а.

(Ѣрмаре.)

Авїе съ поате крѣде, че четїм шї де- спре авѣдїа Ромїї. Скрїе Плѣтарѣ, кѣтѣкѣ їн тїмпѣл лїї Крассѣс, кареле одатѣ пентрѣ оспѣтарѣа попорѣлїї Roman аз ащѣрѣвт 10,000 месѣ, ачѣла нїчї пѣ се дїнеа от авѣт, кареле пѣв фост їн старе а пѣтрї дїн велї- тѣл сѣѣ о оасте їнтреагѣ де армадї. Ачѣ- лашї Крассѣс пѣтаї локѣрї ла кѣшп авѣа де 1,614,583 ф. щрїг. Деспре авѣреа лїї Сепека се скрїе, кѣ ар фї трѣкѣт прѣсте 2,400,000 ф. щрїг. Вістіерїа їмпѣрадїлор

дѣпъ стареа, ши пѣтереа лор чѣа иналтъ, инкъ трѣвѣа съ фіе несокотитъ де маре. Азгѣст аз къпѣтат де молценіре, саз аз херезит 32,000,000 ф. шруг., Тіверіе 21,700,000 ф. шруг. аз лѣсат ла моартеа са. — Ши Калігѣла тоате ачесте ле аз щіѣт прѣда интрѣн ан пѣмаі. Кѣнд аз ажѣнс Веспазіан не трон, аз сокотит сѣма дѣрілор саз плѣділор, де каре авеа статѣл ліпсъ, ши ачесте ин вані де акѣм сѣіе престе 322,000,000 ф. шруг.

Ин тімпѣріле ачеле неспѣса кѣтїме де азр ши арцінт, стоарсъ дін сіѣл пѣмѣнтѣлѣ, фѣръ инкѣпціѣр маре ажѣнѣа ин тѣні пѣціне, ши ин пѣртічеле тѣрѣнте, къ вані не инторкѣндѣсе прін репедѣл кѣрс нѣ се родѣа аше таре.

Інтревінѣарѣа ачестор метале маі вѣртос ѣра ин пѣціле челор Марі, ши саз се трімїтѣа ин алте пѣрці а лѣмѣі спре кѣмпѣрареа прецоаселор лѣкѣрї де номпѣ, ши де лѣкс, саз се интревїнда спре пѣмпѣрїрѣа вѣртѣдѣі ши амѣдрѣа кредїндѣі чѣі статорнїче, саз се пѣстра де зпїі, ка рѣмѣшїдѣле лор чѣле прѣдѣтоаре съ айѣ чѣ рѣсіні, пѣпѣ кѣнд мїі пенѣтерате ачелора, карїі къ трѣдѣ крѣнтъ интре лѣите къ прїтеждїі де моарте ле скотеа пре фаѣа пѣтѣнтѣлѣ, съ амарнїкъ волнїчїе ши сѣпѣнѣре сѣѣѣта чѣа де фер еші тѣрѣіеа віаѣа, не кареа ши сінгѣрї шїо влѣстѣма.

Дѣпъ ачесте сокотїм а фї лѣкѣрѣ вѣрднїк де щїѣт, де знде, кѣм, ши къ че мод, саз не че кале се пѣтѣа кѣдїга ин тімпѣрїле ачеле веїі атѣта тѣлїтїме де азр ши арцінт? Ачаства а ноастрѣ щїінѣаре ва інфѣда нїше ѣрѣнїні, саз вѣкѣдї, а Історїї

вѣтѣлѣ дін тімпѣрїле ачеле, деспре каре сѣпѣ маі пайнте інсепнателе ноастре датѣрї.

Нї се паре а фї адевѣрат ачѣа, кѣмкъ металеле челе де фѣрѣнте, саз повїле, маі інтіе ин пѣрділе де кѣтрѣ рѣсѣрїт а Асіїі ши ин Егїпт аз інченѣт а фї кѣпоскѣте.

Еродот. сѣпїнд деспре імпѣрїдїреа дѣрїлор, сѣпѣсе де Дарїе, ин Прїнчїпате ши Цїнѣтѣрї, аратъ ши кѣт азр ши арцінт ѣра арѣкѣат ка даге анѣарїе престе цїнѣтѣрїле ачеле. Не партеа ачѣа а непѣсѣратѣї Імпѣрѣдїї, кареа кѣпрїндеа Персіа, Сїверїа, Тартарїа ши дїнколо де Гангес тот че ѣра кѣпоскѣт ин тїмпѣл лѣі Дарїе, атѣта даге ѣра арѣкѣатъ, кѣтъ не жѣмѣтате чеалалтъ імпѣрѣдїе. Адевѣрат, къ токма ачесте с' пѣрділе лѣмѣі, ин каре ши акѣм се афлѣ нїше зрїме де вѣтѣрї дін тімпѣрїле вѣтрѣне. — Апеле кѣргѣтоаре дін мѣнтеле Таѣрѣс фѣръ індоѣалъ дѣчѣа мѣлт азр къ сіне, пептрѣ ачѣа не рѣпеле ачестора фоарте мѣлці се депрїндеа къ спѣлареа азрѣлї. Токма ин зілеле лѣі Еродот инкъ нїше спїде де номазї нїнтре мѣнціі Алтай ѣраѣ ренѣмїте (вѣстїте) деспре аверїле сале челе де азр. Чѣі маі ної кѣлѣторї ши дїнтре ачѣнціа Гмелїн ши Паллас аз афлат ин ратѣрїле мѣнтелѣ Ърал де кѣтрѣ амеазѣзі ши рѣсѣрїт апрїате семпе а ачелѣі маі векіѣ вѣїт, ва инкъ аз дат ши де дѣрѣмѣтѣрїле маі мѣлтор мїі де топїторї (кохѣрї), ин каре се топѣа металѣл. Ачаствѣ лѣдїше де дѣрѣмѣтѣрї вѣїїщїі аратъ, кѣмкъ фоарте маре мѣлїтїме де оашенї аз фост вїнд не аколо. Кѣѣтареа дѣпѣ вїне металїчоасе вїнд ин деал къ канале сѣпѣмѣтѣте — Stollen, — ши словозїндѣсе ин жос къ вѣртѣже — Schacht, — скѣлеле афлате, інтогмїреа кѣнѣоарелор де топїт нѣ не

ласть а не îndoi деспре ачеёа, кѣмкѣ вѣтъл де пре аколо пікъ ін чеа маі депъртатъ веітме. Съ кѣпоаце маі інколо ші ачеёа, вѣмкѣ челе маі інавѣте піетрїи металічоасе се топёа ін вѣі ін лонтрѣ, кѣчі інтрѣи капал вѣіт сѣпѣмѣнтёан с'аѣ афлат нѣ пѣмаі ара-мѣ топітъ, чі ші знеле знелте інтревін-дате ла топіре.

Ін лѣтёа де акѣм вѣітѣріле челе маі репѣміте сѣнт ін мѣнѣїи Ърал ші Алтаі.

„Dardaniі лѣкѣск ін пѣрѣїле Індіі, скріе Плініе, каре с' маі авѣте де аѣр, ші „іарѣ Сіліенїи не вѣде се афлѣ вѣітѣл чел „кѣ арѣїнт мѣлѣ. Ін пѣмѣнтѣл Маріенїлор „сѣнт мѣлте вѣі де аѣр ші арѣїнт, каре „Індіенїи ле лѣкрѣ ін фоарте маре інтіндеѣ. „Ла гѣра Індѣлѣї сѣнт дѣе інсѣле Хрісе ші „Аргіре, каре се паре, кѣ дела вѣїле челе „де аѣр ші арѣїнт се пѣмеск аше, пептрѣ „кѣ нѣ é де а се пѣтѣ креде, кѣмкѣ фѣндѣл „ачелор ар фї тот пѣмаі де ачел метал.“

Егїптѣл, авѣїёа де метале, кареа ђ авёа ін фроарёа са, ші о кѣдїгасе прїп не-гѣсторїе дїн алте дїнѣтѣрі, кѣ Егїптенїи кѣ економїёа кѣмпѣлѣї ші кѣ мѣлѣфѣптѣріле інтрекѣнд пре тодї вечїнїи сѣї ші інтре а-чещїа ші не знеле поноаре вѣїтоаре, ёра лѣкрѣ фїреск, кѣмкѣ прїп імпрѣмѣтѣтата скїм-варе а кѣдїгѣрілор ші індѣстрїїлор інтрѣ ачеёа мѣсѣрѣ сѣ кѣргѣ аѣрѣл ші арѣїнтѣл ін Егїпт, ін каре ёї спорїа дїн зі ін зі кѣ лѣкрѣгѣра пѣмѣнтѣлѣї сѣл ін агрікѣлѣтѣрѣ ші ін індѣстрїеа мѣлѣфѣптѣрілор. Ін дї-пѣтѣріле Нѣвїёї ші Етїопїёї вечїне кѣ Егї-птѣл, фоарте се лѣдїсе вѣітѣл, прекѣм а-чѣста ші дїн дескоперїїле кѣлѣторїлор че-лор маі ної се кѣпоаце. Аратѣ, аѣр, маі тѣрѣїл ші фѣр ін фоарте маре кѣтїме сѣл скос дїн вѣїле ачесте.

Не лѣвгѣ ачесте шїрїнде нѣ се поате сѣ нѣ не вївѣ аміпте шї інтрѣнрїндерїле челе маі де кѣрѣнд а вїде-країлѣї дїн Е-гїпт: прїп о вѣїре індѣстрїоасѣ а скоате аѣрѣл ші дїн хѣлмеле челе інтїнсе де а-рїпѣ прїп денертѣріле егїптене.

(Ва ѣрма.)

НѢОРЪЛ ШІ ФЛОАРЕА,

са ѣ

Богатѣл немїлостїв.

Кѣлѣѣра есте іѣте, кѣмпїїле ѣскате,
Маї нічї зн нѣор нѣ вїне с' адѣкѣ пре пѣмѣнт.
Рѣкоареа шї змеѣелѣ, шї флорїле маї тоате,
Ѣскате де аршїцѣ, с' аплеакѣ спре морѣнт.

Авїа маї вїазѣ зна; дар нїаѣа ѣ маї стїнѣс:
Нерїнд де ѣскѣчїне, шї моартеа недорїнд,
Се 'нгоарче, се 'нковоае, шї кѣтре волѣ' апрїнѣс
А са нѣїтѣ фрѣнте рїдїкѣ маї мѣрїнд.

Дар іат'зн нѣор кѣ трече. Ешѣндрѣ дн фрѣтѣсседеа ѣ
А сѣлѣ зншоаре валѣрї де нїї лѣческ колорї,
Шї 'н splendor-атмосфѣрѣ ісвор с' арат' алѣѣдеа ѣ,
Ісвор де мѣнтѣїре пополѣлѣї де флорї.

Мѣрїнда 'н лѣкрѣнї стрїгѣ: „О фрате нѣор! фѣ вїне
Словоадѣ о нїкѣтѣрѣ пре пептѣ'нї флѣкѣрат,
Дїн роа діафанѣ че мѣлѣ порѣї кѣ тїне,
О парте провїденѣа шї нїе 'нї а пѣстрѣт.“

„О нѣор фрѣтос, о! вїно ш' а теа дѣрерѣ алїнѣ.
Д' аїчї дїн аѣтѣ вале нѣ шїї кѣнд те 'нлѣдѣшї,
Трекѣта дїмїнеаѣлѣ дела а теа тѣлїншї,
Шї 'н лѣкрѣнї тѣ пре пептѣ'нї крѣдїнѣлѣнї ѣвранї?“

„Ѣїтѣлѣ тѣ трекѣтѣл? О фрате нѣор, аскѣлѣтѣ:
Пѣдїнѣ анѣ, фрате!.. О, іатѣ-мѣ кѣ нѣор!
Família 'нї... ш' еа моаре... Дѣрерѣа'нї, вѣї,
е мѣлѣтѣ!“

Кѣм поѣї фї тѣ атѣт некомпѣтїмітор?“

Дар мѣндрѣ трече іѣте; а флорїї тѣнѣїре,
Де лок нѣ ва с' аскѣлѣте, се 'нлѣцѣ шї маї сѣс,

Рѣвъъ пѣлъ ш' змѣра; е 'н крѣвъ несімпіре,
Ші крѣде дн пѣндраїѣ, къ слава ѣ фѣр' апѣс.

Ші флоареа дес сѣспінь ші фокѣл о дпеакъ,
Ші фрѣнзеле ї плѣпѣнде дн лок се 'пкольческ,
Ші пѣпѣрїнз маї скоате; дн жос фрѣнтеа дшї
нлеакъ,

Ші віаца къ парфѣтѣл d'odat' о пѣрѣсеск.

О вої чѣ о соартъ аспрѣ кѣспілт днвенінеазъ,
Кѣнд сарчіна дзрерїї преа греѣ в'а 'пповѣрат,
Нѣ властематїї не чеї че трѣфаш се депѣртеазъ,
Кѣнд гласѣл вострѣ ї кіамѣ, кѣчї Domнѣл ї а
'псетнат!

Рѣгадї не чел дїн черзрї къ лакрѣмї зечї де сѣте
Съ нѣ ле деа ачѣеа че еї алтора даѣ;
Рѣгадї 'л пентрѣ чеї рѣї, кѣчї сѣлт пїде мїнѣте,
Кѣнд інімеле пегре а лор рѣсплатѣ 'шї іаѣ.

Вѣзѣт-адї п' ачест мѣндрѣ дн тоатѣ стрѣлѣчїа?
Прївїдї акѣм дн вале зн лак посоторѣт:
Дн апелеї зѣкѣнде къ тоатѣ грозѣвіа,
D' зн вѣлт венїт дїн черзрї ачї ел фѣ тѣрѣт.

Ші 'н мѣта ї agonie, се роагѣ ка кѣспілтѣл
Дн кѣртеа кѣрѣї Лазѣр мѣрїсе пѣрѣсїт.
Дар рѣга ї е днпїнѣс... D' атѣнчѣа осжндїтѣл,
Петрече 'н іадѣ ачѣла дн кїнзрї греѣ мѣнчїт.
1843. Ізліе 25. A. Zane.

Вѣдѣве шї вѣдѣвї.

Де треї орї сѣлт маї мѣлте вѣдѣве-
ле декѣт вѣдѣвїї; пентрѣ-къ чеї маї мѣлцї
вѣрѣвадї нѣ рѣтѣн вѣдѣвї, чї се днсоарѣ
їарѣш. Шїї кред къ ачѣаста ар венї де
аколо, къ вѣрѣватѣл гѣндеде дн сїне: Нічї
зна нѣ поате фї маї реа декѣт рѣпосата;
аної дар пентрѣ че съ нѣ мѣ дндрептез
еѣ? Фемеїле днсѣ кред аша: Шн вѣрѣват
аша вѣн еѣ нѣ мї воїѣ маї афла; дечї пен-

трѣ че съ мѣ фак маї реа? — Алдїї їа-
рѣш кред, къ фемеїа днтрѣатѣт с'аѣ сѣ-
тѣрат де вѣрѣватѣл чел дїнтѣї, днкѣт іаѣ
трекѣт тот кѣрѣжѣл де а се маї мѣрїта,
кѣнд дїн контрѣ вѣрѣватѣл афлѣ не фемеїе
атѣт де дрѣгѣлашѣ, днкѣт е хотѣрѣт
а'шї лѣа орїшї кѣте, зна дѣпѣ алта, фї-
їндкѣ зна къ алта нѣ ле поате лѣа. —
Пѣрерїле ачѣстѣа ле афлѣт скрїсе днтрѣтн
жѣрнал цѣрман велетрїстїк шї леам скос
ачї, пентрѣ ка съ арѣгѣт, къ нічї къ зна
дїн ачѣлеаш нѣ не днвоїт. Аѣ нѣ vede
лѣтеа къ дѣстѣлѣ мїраре фемеї, каре аѣ
авѣт кѣте треї патрѣ вѣрѣвадї знѣл дѣпѣ
алтѣл, токна ка шї вѣрѣвадї, карїї с'аѣ дн-
сѣрат къ треї патрѣ фемеї не рѣнд? Дакѣ
сѣлт маї мѣлте фемеї вѣдѣве, прекѣт а-
чѣаста нічї се поате пѣга, прїчїна есте де
о парте, къ вѣрѣвадїї прѣсте тот де мї
се паск маї мѣлцї, мор днсѣ къ мѣлт маї
мѣлцї декѣт фемеї, їар де алта къ мѣлте
вѣдѣве рѣтѣн къ прѣнчї, карїї дн дѣѣ
прївїнде пот днпѣдека о нѣѣ късѣторїе.

Септїнде векї.

Ачѣл каре е dedat a мїндї, зшор шї
жѣрѣ стрѣмѣ. Чїчеро.

Дѣлче есте шї фрѣмос, а мѣрї пен-
трѣ патрїе. Орагїе.

Чѣї рѣї фѣг де пѣкат нѣмаї пентрѣ
фрїка пѣдепсеї. Плавтѣс.

Кѣпеле мїк де мѣлте орї дїне дн лок
шї не глїган. Овідїе.

Нѣдеждеа къ веї скѣпа де пѣдеапѣс,
есте чеа маї маре амѣдїре спре пѣкат.
Чїчеро.